



Dialogia vuodesta 1947

TOIMINTAKERTOMUS 1.1.2024–31.12.2024

1 TOIMINNAN TARKOITUS

Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry on vuonna 1947 perustettu poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki ja toimialueena koko Suomi.

Toiminnan tavoitteena on edistää uskonto- ja katsomusdialogia.

Vuosi 2023 oli yhdistyksen 77. toimintavuosi.

Toimintavuoden kohokohdat

- YK:n Yhteisymmärrysviikon 2024 koordinointi ja toteutukseen osallistuminen sekä Yhteisymmärrysviikon 2025 suunnittelu yhteistyössä eri katsomusyhteisöiden kanssa
- Katsomustietoisien dialogikasvatuksen kehittäminen: Dialogikasvatuksen portaalin (loppuvuodesta katsomusdialogi.fi sivuston) ylläpito, koulutuksia ja materiaalin tuottamista
- Yhdistys tuotti nuorten katsomusdialogitoimintaa nuorilta nuorille -periaatteella: nuorten Katsomuskaverit-ryhmä toteutti podcast-sarjan ja kouluvierailuja osana EU-rahoitteista hanketta.
- Yhdistys tuotti Edistänkö rauhaa - Nuorten näkemyksiä katsomusdialogista materiaaalipaketin, Meidän oma juhlakalenteri materiaalin ja Yhteisymmärrysviikko - Näkökulmia ja vinkkejä katsomusdialogiin oppaan
- Juhlakalenteri.fi / festkalendern.fi sivun julkaisu vuoden 2024 elokuulle saakka
- Yhdistys piti yllä aktiivista kansalaiskeskustelua osana eri toimintojaan mm. viestimällä kasvatustieteen ammattilaisille sekä toteuttamalla koulutuksia, luentoja ja muita esiintymisiä

2 TOIMINTA 2024

2.1 Yhdistys vahvisti kulttuuri-, katsomus- ja uskontodialogia



Viikkoa kehitettiin vuoden 2024 aikana seuraavasti:

- jatkettiin viestinnän tehostamista ja viestintäkumppanuuksien luomista
- tuotettiin Dialogitaitajat kampanjan alueellinen kehittäminen yhteistyössä STEP-koulutuksen, Rovaniemen seurakunnan ja kunnan sekä Oulun hiippakunnan kanssa, jonka seurauksena Rovaniemen kunta aloitti koordinoimaan alueen katsomusdialogikasvatuksen yhteistyöryhmää. Tuotettiin toiminnasta alueellisen toiminnan malli, jota esiteltiin Kirkon kasvatuksen päivillä.
- tuotettiin Yhteisymmärrysviikko - Näkökulmia ja vinkkejä katsomusdialogiin opas (julkaisu YK:n päivänä 2024)
- kehitettiin ja laajennettiin nuorten toimintaa
- tuotettiin Usko tai älä podcast
- sovittiin vuosittain jatkuvasta "Dialogitreenit" koulutuksesta DIAK:n ja Helsingin yliopiston kanssa
- aloitettiin viestintäyhteistyö YK-liiton kanssa, siten että viikko nostaa viikon yhdeksi päätapahtumaksi keväällä 2024
- saatiin rahoitus pelko-teemaisen seminaarin ja pedagogisen materiaalin tuottamiseen

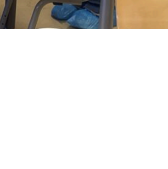
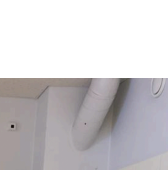
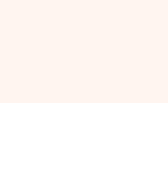
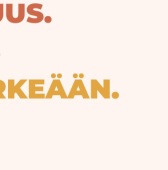
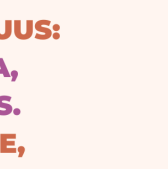
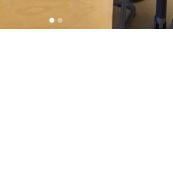
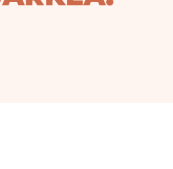
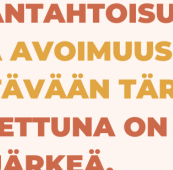
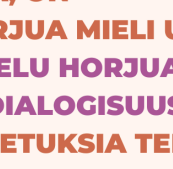
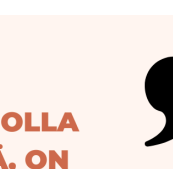
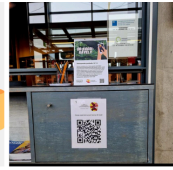
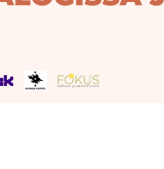
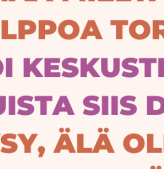
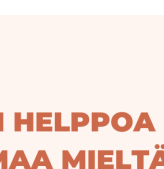
Viikon ohjausryhmässä ja toiminnassa ovat edustettuina useimmat Suomessa esiintyvät katsomukset ja uskonnot. Viikon vahvuudeksi voidaankin nähdä uskonto- ja katsomusdialogia edistävien tapahtumien järjestämisen ohella katsomusten yhteistyön tukeminen myös koordinoinnin tasolla. Koska ohjausryhmä tekee yhteistoimintaa läpi vuoden, ryhmän nimeksi vaihdettiin 2022 "Uskontojen ja katsomusten yhteistyön ryhmä", jonka päätehtävänä on YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikon suunnittelu ja koordinointi. Yhteisymmärrysviikko on katsomusten ja uskontojen yhdessä tuottamaa toimintaa, ei vain eri yhteisöjen järjestämää toimintaa "muille" tai "toisille".

Viikko oli suosittu ja tapahtumia järjestettiin yhä laajemmin. Koska viikko on kasvanut tasaiseen tahtiin, järjestetään tapahtumia hyvin itsenäisesti eri puolilla Suomea. Kaikki tapahtumat eivät tule enää koordinoijan tiedoksi. Tämä vaikeuttaa viikon tapahtumien

kävijämäärän numeerista seuranta. Yleisesti voidaan todeta, että viikko tavoittaa suoraan tuhansia osallistujia sekä epäsuorasti viestinnän ja markkinoinnin kautta kymmeniä tuhansia ihmisiä. Viikon tapahtumat ovat myös levinneet viikon ulkopuolelle. Useat toimijat järjestävät tapahtumia edellisellä ja seuraavilla viikoilla, mutta yhteisymmärrysviikon sateenvarjon alla. Viikosta halutaankin kehittää yhä näkyvämpi esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, jotta viikko levittää tietoa, innostaa ja motivoi uskontojen ja katsomusten väliseen toimintaan ympäri vuoden.

Viikon vietossa oli jälleen mukana paljon toimijoita, myös täysin uusia, esim:

- Avajaiset järjestettiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa, jossa avattiin myös vuoden kestävä ”Juhlat elämässäni” muistitietokeruu. Keruun avulla laajennetaan suomalaista kulttuuriperintöä sisältämään moninaisten uskontojen juhlia: <https://www.finlit.fi/arkisto/vastaa-muistitietokeruusiin/juhlat-elamassani/>
- Tapahtumien joukossa oli sekä vuosittain toistuvia (mm. MAP-kirkon sekä useiden kumppaneiden järjestämä ”Tää on mun vakaumus” ilta, Zen-valokuvauskurssi) että täysin uudenlaista toimintaa (esim. <https://vuosaafilehti.fi/2024/01/31/yhteisymmarrysviikko-kaynnistyy-vuosaareissa-sun-kulttuuri-on-sun-isoin-flexaus/>). Viikkoa vietettiin monen tyyppisissä tiloissa (esim. seurakunnissa, kouluissa, päiväkodeissa, kirjastoissa) sekä monenlaisin eri yleisöin (esim. avoin pinssipaja kirjastolla, työyhteisöiden omia tapahtumia, yhteisöiden avoimia ovia, keskustelutilaisuuksia).
- Nuorten ryhmä toimii aktiivisesti ja julkaisi podcast sarjan <https://open.spotify.com/show/56S8XyScbJ70QG38txDjGX?si=qoe4NGnATHa-3DVN990Urg&nd=1&dlsi=2a187dd285b34821>, heidän paneelikeskustelustaan julkaistiin uusi materiaali kouluille <https://dialogikasvatus.fi/material/edistanko-rauhaa-nuorten-nakemyksia-katsomusdialogista/> ja he toteuttivat kouluvierailuja. Periaatteena toiminnassa on ”nuorilta nuorille”. Ryhmä toimii ympäri vuoden.
- Joensuun yliopistolla pidettiin katsomusten dialogi
- Ev-lut. kirkko järjesti tapahtumia ympäri Suomea. Haagassa muutamakin tapahtuma. Katsomustreffejä AMK-opiskelijoille. Keskustelutilaisuuksia ja paneelikeskusteluja. Aamukahvit tuomiokirkkoseurakunnassa. Useammat piispat nostivat viikon kirkkoherrojen kanssa esiin. Materiaaleja keuhuttiin. Opas seurakunnille on tavoittanut yleisöään.
- Zen-valokuvauksen kurssi järjestettiin. Osallistuttiin myös aamukahvitilaisuuteen (USKOT-foorumi mukana).
- Myllypurossa varhaiskasvatuksen Merkityksellisiä kohtaamisia tilaisuus – mukana edustaja Vantaan buddhalaisesta yhteisöstä. Muutama alustus ja työryhmiä varhaiskasvattajille.
- Humanistiliiton keskustelutilaisuus Rosebudissa ”Vihapuheesta dialogiin”. Myös mukana Myllypurossa, jonne nimenomaan haluttiin uskonottomien edustaja. Materiaalit: <http://www.humanistiliitto.fi>
- Helsingin yliopiston järjestämä tilaisuus
- Bahá’í-yhteisö Mm. Jyväskylä vahvasti mukana. Esim. seminaareja ja paneelikeskusteluja. Nuoret mukana nuorten illoissa ja Tämä on mun vakaumus illassa. Mukana aamiaistapahtumassa ja avajaisissa.



Bussiretki Danakosha Lingiin 6.4.2024!

Osallistu bussiretkelle
tiibetinbuddhalaiseen
perinteeseen!

Tutustumme retkellä
Jokioissa sijaitsevaan
Danakosha Lingin temppeliin.

Ilmoittautuminen ja tiedustelut
sähköpostilla: info@sbu.fi

SBU Suomen Buddhalainen Unioni
FOKUS Kulttuurin ja uskonnon forum
SUOMEN EV.LUT. KIRKKO
Suomalais-tiibetiläinen kulttuuriseura

**ON HELPPOA OLLA
OMAA MIELTÄ, ON
HELPPOA TORJUA MIELI UUS:
VOI KESKUSTELU HORJUA,
MUISTA SIIS DIALOGISUUS.
KYSY, ÄLÄ OLETUKSIA TEE,
MUISTA HYVÄNTAHTOISUUS.
KUUNTELU JA AVOIMUUS
NOUSEE TEHTÄVÄÄN TÄRKEÄÄN.
NÄIN TOTEUTETTUNA ON
DIALOGISSA JÄRKEÄ.**

Diak **FOKUS**



JUHLAT ELÄMÄSSÄNI DIALOGI

- Opettaja SARI HAZAR SORSA, Dialogikasvatuksen asiantuntijajärjestön puheenjohtaja
- Vahtikasvatuksen asiantuntija ILKKA TAHVANAINEN, Keskikoulutus

2.2 Yhdistys oli aktiivinen keskustelun herättäjä sekä tiedon levittäjä

Toimikaudella 2024 yhdistys teki useita uusia avauksia aktiivisen kansalais- ja politiikkakeskustelun nostattamiseksi kulttuuri-, katsomus- ja uskontodialogin merkityksestä. Pääasiallinen keino keskustelun herättämiseksi oli uuden tiedon ja materiaalin tuottaminen erityisesti hankkeissa (ks. kohta 4.1).



19.9.2024 Tiedekulmassa järjestetty "Kuka hyötyy uskontoihin kohdistuvista peloista?"-seminaari. Paneelikeskustelussa oli mukana yliopistonlehtori ja dosentti Inkeri Rissanen, Dosentti Teemu Pauha ja Professori Hannu L.T. Heikkinen.

2.4 Yhdistys tuki ja koulutti kasvatusalan toimijoita

Yhdistys tuotti yhteistyössä Ad Astran kanssa verkossa julkaistavan moninaisen kalenterin. Yhdistys osallistui kalenterin tuottamiseen elokuuhun 2024 saakka, jonka jälkeen yhdistys uuden strategiansa 2024-2028 mukaisesti luovutti kalenterin omistajuuden Ad Astralle. Kalenterilla tuettiin mm. juhlaperinteen moninaisuuden näkymistä kasvatusalan toimijoiden arjessa.

Yhdistys toteutti yhdessä Rovaniemen kaupungin, Rovaniemen seurakunnan, Oulun hiippakunnan ja STEP-koulutuksen kanssa Dialogitaitajien alueellisen kehittämisen hankkeen. Rovaniemen alueelle syntyi katsomusdialogiverkosto, johon kuuluu noin 33 henkilöä. Hankkeen aikana Rovaniemen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman katsomuskasvatuksen osuus uusittiin. Vastaavan pedagogisen asiantuntijan mukaan uusimisen taustalla on ollut vaikuttamassa hankkeen mukanaan tuomat ajatukset ja tieto. Palautekyselyn mukaan hanke on mahdollistanut uudenlaista verkostoitumista ja henkilökohtaisia kohtaamisia ihmisten kanssa, joita ei muuten tavoitaisi. Myös tieto katsomuskasvatukseen liittyvistä materiaaleista on vastaajien mukaan lisääntynyt. Toimikaudella mallinnettiin Rovaniemen toiminta ja julkaistiin mallinnuksesta video ja esite sekä esiteltiin mallinnusta Kirkon kasvatuksen päivillä.

Yhdistys toimi kumppanina Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran koulutuskierroksella.

Yhdistys tuotti materiaaleja ja koulutuksia kasvattajille (ks. kohdat 4.4 ja 5).

2.5 Yhdistys kehitti toimintaansa ja loi uusia yhteistyökumppanuuksia

Yhdistys tuotti uuden strategian ja sen osana aloitettiin viestintästrategia tekeminen. Yhdistys palkkasi viestintätoimisto Noomkollektiivin avuksi ko. työhön.

Uusia yhteistyökumppanuuksia luotiin mm. aloittamalla yhteistyö uusien hankekumppaneiden kanssa (ks. tarkemmin kohta ”Hankkeet” ja ”Asiantuntijayhteistyö”).

Yhdistyksen valtuuskunta keskittyi toimikaudella strategian uudistamiseen. Kevätkokous pidettiin 28.5.2023 ja syyskokous 12.12.2024.

Yhdistys tiedotti uusista hankkeista useissa yhteistyökokouksissa esim. ministeriöiden edustajien, kansalaisjärjestöjen, korkeakoulujen ja katsomuksellisten yhteisöjen kanssa.

3 YHDISTYKSEN KOKOUKSET, JÄSENISTÖ JA TYÖRYHMÄT

3.1 Yhdistyksen kokoukset

Hallituksen työskentely toimintavuoden aikana oli aktiivista. Hallituksen kokouksia järjestettiin kahdeksan.

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 18.4.2024.

3.2 Yhdistyksen jäsenistö

Yhdistyksen varsinaisia jäseniä oli toimikaudella 63, opiskelijajäseniä 10, ainaisjäseniä 9 ja kunniajäseniä 7.

3.3 Yhdistyksen työryhmät ja valtuuskunta

Yhdistyksellä oli toimikaudella viisi työryhmää:

Dialogikasvatuksen asiantuntijaryhmä

Kasvatustyöryhmän puheenjohtajana toimi Sari Hajar Sorsa (luokanopettaja ja islamin uskonnonopettaja). Muut jäsenet olivat dosentti Anuleena Kimanen (Suomen uskonnonopettajainliitto SUOL ry), Vesa Soikkeli (ev.lut. uskonnonopettaja), Ilkka Tahvanainen (asiantuntija, Kirkkohallitus), Osmo Vartiainen (Katolisen kirkon Helsingin hiippakunnan opetusosasto), Jani Tiirikainen (filosofian ja



elämänkatsomustiedon opettaja, FETO ry), Pekka Iivonen (FOKUS ry hallituksen varapj.) Johanna Miettinen (ortodoksisen uskonnon opettaja) ja Baiar Kotal (islamin uskonnon opettaja). Ryhmä työskenteli aktiivisesti mm. Tiedekulman tapahtuman, ja pedagogisten materiaalien tuottamisen parissa.

Taidetyöryhmä

Taidetyöryhmä on vakiintunut aktiivisesti toimivaksi ryhmäksi, jonka tehtävät ovat niin itsenäinen taiteellinen toiminta ja sen suunnittelu, kuten myös muu FOKUS ry:n toiminta-alueita tukevan yhteistoiminnan rakentaminen. Taidetyöryhmän puheenjohtajana toimi Matti Turunen.

Uskontojen ja katsomusten yhteistyön ryhmä

Puheenjohtajana toimi yhteisymmärrysviikon 2024 ajan Melody Karvonen (Suomen bahá'í-yhteisö), jonka jälkeen puheenjohtajuus vaihtui Päivi Kiiskelle (Suomen Buddhalainen Unioni). Sihteerinä toimi yhdistyksen toiminnanjohtaja. Jäseninä ohjausryhmässä olivat Timo Koponen (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen



Kristuksen Kirkko Suomessa), Melody Karvonen (Suomen bahá'í-yhteisö), Minna Saarnivaara (Vantaan seurakunnat / kv), Sari Hajar Sorsa (dialogikasvatuksen asiantuntijaryhmä), Katri Malmi (SKY), Laura Huovinen (Kirkkohallitus), Matti Turunen (taidetyöryhmä), Esa Ylikoski (Vapaa-ajattelijain liitto ry), Irma Peiponen (Humanistiliitto), Raili Keränen-Pantsu (Suomen Ekumeeninen Neuvosto),

Kalervo Aromäki (Adventtikirkko / SVKN Suomen vapaakirkollinen neuvosto), Irma Rinne (Suomen Buddhalainen Unioni & USKOT-foorumi), Annette Markkunen (Lauttasaaren ev.lut seurakunta / kouluyhteistyö) ja Teemu Toivonen (yhdistyksen hallituksen pj). Ohjausryhmä suunnitteli viikon tapahtumia, osallistui tapahtumien järjestämiseen sekä tuki viikon viestintää ja kehittämistä.

Strategia- ja johtotyöryhmä:

Yhdistyksen strategia- ja johtoryhmään kuuluivat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä toiminnanjohtaja. Ryhmän tehtävänä oli tukea

toiminnanjohtajaa hänen työssään. Väistyvä puheenjohtaja Marja Pentikäinen konsultoi ryhmää tarvittaessa.

Kansainvälisen työn ryhmä:

Työryhmän puheenjohtajana toimi hallituksen jäsen Tuija Samila. Työryhmän jäseninä aloittivat Virpi Paulanto, Saija Kainulainen ja Johanna Jomppanen (varalla: Riikka Porkola).

Lisäksi yhdistyksellä on **Valtuuskunta**. Valtuuskunta kokoontui kaksi kertaa ja tuki yhdistyksen toimintaa mm. yhteistyökumppanuuksien ja yhdistyksen toiminnan kehittämisen kautta. Valtuuskunnan jäseniä olivat:

- puheenjohtaja: kouluneuvos Jorma Kauppinen, Opetushallitus
- sihteeri: toiminnanjohtaja Marja Laine, FOKUS ry
- hallituksen pj. Pekka Iivonen / Teemu Toivonen, FOKUS ry
- toiminnanjohtaja Ujuni Ahmed, Fenix ry (äitiyslomalla)
- suunnittelija Kati Anttalainen, OKM, kulttuuri
- toimitusjohtaja Laura Arikka, Erätauko-säätiö
- Evankelis-luterilaisen kirkon piispa Kaisamari Hintikka, USKOT-foorumi
- johtava asiantuntija Esa Iivonen, MLL
- kehittämisspäällikkö Tarja Mankkinen, sisäministeriö
- järjestökoordinaattori Adriana Saarialho, Caritas
- johtaja Tiina Silander, OKM, opetus
- professori Elina Vuola, Helsingin yliopisto
- dosentti Teemu Pauha, Helsingin yliopisto
- asiantuntija Laura Huovinen, KH

4 ASIAANTUNTIJA- JA KEHITTÄMISTYÖ

4.1. Hankkeet

Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa vahvistettiin jäsenyyksien ja hankkeiden kautta sekä erityisesti yhteisymmärrysviikon ohjausryhmän sekä Dialogitaitajat-kampanjan kautta. Yhdistys toteutti toimikaudella viittä hanketta.

YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikko 2024



YK:N USKONTOJEN
JA KATSOMUSTEN
YHTEISYMMÄRRYSVIIKKO

Yhdistys koordinoi Suomessa YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikkoa. YK:n yleiskokous hyväksyi lokakuussa 2010 päätöslauselman, joka julisti helmikuun ensimmäisen viikon vuosittain maailmanlaajuisen uskontojen ja katsomusten välisen yhteisymmärryksen viikoksi (World Interfaith Harmony Week) kaikkien uskontojen ja vakaumusten kesken. Päätöslauselmassa rohkaistaan kaikkia valtioita vapaaehtoisuuden pohjalta tukemaan katsomusten välisen

yhteisymmärryksen ja hyvän tahdon viestiä kunkin oman perinteen tai vakaumuksen mukaisesti erityisesti tämän viikon aikana.

Viikosta tarkemmin kohdassa 2.1.

Rahoitus: Kirkkohallitus, 25 000€

Katsomuskaverit - Katsomusdialogista yhteistyötä ja uusia toimintamalleja nuorilta nuorille

Hankkeessa tuotetaan podcast-jaksoja, kouluvierailuja sekä projektin aikana kertyneen

osaamisen jakamiseksi opas tai muu materiaali.

Nuoret ovat suunnitelleet hankkeen, jossa toteutetaan nuorilta nuorille suunnattua dialogitoimintaa. Yhdistys tarjoaa alustan sekä ohjausta nuorten omaehtoiselle toiminnalle.

Osana hanketta julkaistaan myös nuorten podcast ”Usko tai älä”. Podcastien aiheet keskittyvät katsomusdialogien ytimeen ja tuovat lämpimällä otteella julki nuorten keskusteluja.



Rahoitus: Opetushallitus, Erasmus+, Euroopan Solidaarisuusjoukot

Katsomusdialoginen kumppanuushanke YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikon pedagogisen toiminnan alueelliseksi kehittämiseksi sekä mallintamiseksi - Dialogitaitajat-kampanja keinona edistää seurakuntien, muiden uskonollisten yhteisöjen ja hiippakuntien sekä pedagogisten toimijoiden, järjestöjen ja kuntapuolen yhteistyötä



Dialogitaitajat -kampanja toimi vuosina 2021-2024, jonka jälkeen kampanjan materiaalit jäivät yhdistyksen ylläpidettäväksi. Kampanjassa tuotettiin materiaalia ja koulutusta ja se toteutettiin yhteytyössä Rvanimen kunnan, Rovaniemen seurakunnan, Oulun hiippakunnan ja STEP-koulutuksen kanssa. Toimikaudella tuotettiin video ja esite toiminnan levittämiseksi.

Monikatsomuksellinen ja vuorovaikutuksellinen juhlien ja paastonaikojen vuosikello

Hankkeessa tuotetaan kasvatuksen ja opetuksen käyttöön pedagoginen toimintamalli, jota jokainen ryhmä voi käyttää omien tarpeidensa mukaisesti soveltaen.

Rahoitus: Moniheli 3000 €

Pelon rooli ja transformaation mahdollisuudet dialogisessa prosessissa

Hankkeessa tuotettiin Tiedekulman seminaari 19.9. sekä aloitettiin pedagogisen materiaalin tuottaminen.

Rahoitus: Niilo Helanderin säätiö 3000 €

4.2. Asiantuntijayhteistyö

Kulttuurin kummilapset

Yhdistys on tuottanut materiaalia ja kirjoittanut julkaisuun artikkelin Helsingin kaupungin Kulttuurin kummilapset toimijoille, jotta toimijoilla olisi paremmat mahdollisuudet huomioida kulttuurinen ja katsomuksellinen moninaisuus. Jokaisella vuonna 2020 tai sen jälkeen syntyvällä helsinkiläisellä lapsella on oma kulttuurikummi, joka kutsuu lapsen joka vuosi vähintään kahteen tapahtumaan. Mukana on yli 30 taide- ja kulttuuritoimijaa.

Yhtä juhlaa!

Yhdistys on mukana ohjausryhmässä sekä konsulttina Kierrätyskeskuksen hankkeessa Yhtä juhlaa! Hankkeessa luodaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä toimintamalli rikastuttamaan päiväkotien juhlakulttuuria - huomioiden moninaiset kulttuurit ja katsomukset.

Katsomusosaamisen tarve ja asiantuntijuus kirkon toiminta-aloilla -kehittämishanke

DIAK:n kehittämishankkeessa tarkastellaan kirkon alan kasvatustyössä ja diakoniatyössä toimivien työntekijöiden katsomusosaamisen tarvetta ja asiantuntijuutta. Tutkimus kohdentuu varhaiskasvatuksen ohjaajien, nuorisotyönohjaajien ja diakoniatyöntekijöiden ammatillisen osaamisen (kompetenssien) tarkasteluun. Tavoitteena on selvittää millaista katsomusosaamista kirkon alan toiminta-aloilla toimivat käyttävät ja tarvitsevat työssään sekä millaista on se asiantuntijuus, jota osaamisen kautta muodostuu. Yhdistys on mukana hankkeen ohjausryhmässä.

Katsomuskasvatuksen arviointityökalu

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus KARVI kutsui yhdistyksen luomaan katsomuskasvatuksen arviointityökalua osana varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmää (Valssi.) Valssin kautta varhaiskasvatuksen järjestäjät ja yksityiset palveluntuottajat saavat käyttöönsä tutkimusperusteisia arviointityökaluja toimintansa arviointiin.

CCC-catapult -hanke

Yhdistys on mukana kansainvälisessä hankkeessa Ilmastokriisiä torjumassa: Lasten toimijuus käytäntöihin vaikuttamisessa transformatiivisen oppimisen tukemana CCC-CATAPULT. Yhdistys on mukana Tampereen yliopiston koordinoimassa Suomen yhteistyöryhmässä.

Recovira: Religious Communities in the Virtual Age -hanke

Yhdistys on yhteiskunnallisena yhteistyökumppanina Åbo Akademin kansainvälisessä hankkeessa Recovira: Religious Communities in the Virtual Age.

Juhlat elämässäni -muistitietokeruu 31.1.2024–31.1.2025

Yhdistys teki keruualoitteen suomalaisen kulttuuriperintöaineiston moninaistamiseksi. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura hyväksyi aloitteen ja keruun työryhmä aloitti toimintansa toimikaudella. Keruun järjestävät Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ja Helsingin yliopisto. Keruu julistetaan YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikon avajaisissa 2024.

Allianssi koulutuksen suunnittelu nuorisotyöntekijöille

Yhdistys, Kirkkohallitus ja STEP-koulutus olivat mukana suunnittelemassa koulutuskokonaisuutta Yhteisymmärrysviikolle 2025. Koulutus on suunnattu nuorisotyöntekijöille.

Suomen Ekuumeenisen Neuvoston Uskontodialogi-ryhmän suunnittelu

Yhdistystä edusti Maria Mountraki.

4.3 Jäsenyydet

Yhdistys toimii jäsenenä seuraavissa yhdistyksissä ja verkostoissa:

UNESCO professorin yhteistyöryhmä

Tj. edustaa yhdistystä ryhmässä. Ryhmän tarkoituksena on tiedottaa mm. dialogikasvatukseen liittyvistä hankkeista ja yhteistyömahdollisuuksista.

Resilienssi ja väkivaltaistuneet asenteet -verkosto

Tj. edustaa yhdistystä ryhmässä. Ryhmän tarkoituksena on ehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista kasvatustieteen keinoin sekä vahvistaa kumppanuuksia ja luoda uusia toimintamalleja.

Evangelis-luterilaisen kirkon piispainkokouksen uskontojen kohtaamisen toimikunta

Yhdistyksen toiminnanjohtaja on toimikunnan jäsen.

Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN)

Yhdistys on Suomen Ekumeenisen neuvoston kumppanuusjärjestö. Suomen Ekumeenisen Neuvoston kumppanuusjärjestöjen joukossa yhdistys edistää uskontojen, katsomusten ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Yhdistyksellä on edustaja seuraavissa jaostoissa: kasvatustieteen ja uskonnon jaosto, yhdenvertaisuusjaosto, paikallisekumeniikan jaosto ja yhteiskunnallisen työn jaosto.

MoniHeli ry

Yhdistys on MoniHeli ry:n jäsen.

FINGO

Yhdistys on Fingon (entinen KEPA) jäsen.

Kirkkopalvelut ry

Yhdistys on Kirkkopalveluiden jäsen.

Anna Lindh-säätiön Suomen verkosto

Yhdistys on Anna Lindh-säätiön Suomen verkoston jäsen ja toiminnanjohtaja oli ohjausryhmän jäsen uuden ohjausryhmän valintaan saakka maaliskuussa 2022. Toiminnanjohtaja edusti yhdistystä säätiön kokouksissa.

Leikkipäivä-verkosto

Yhdistys on Leikkipäivä-verkoston jäsen.

4.4 Yhdistyksen järjestämät tilaisuudet ja koulutukset sekä tilaisuudet, joissa yhdistys on ollut esillä

Kirkon kasvatuksen päivät 10.1.

Kirkon kasvatuksen päivillä esiteltiin Dialogitaitajat toimintaa sekä paikallisen yhteistyön mallia.

Educa-messut 26.-27.1.

Yhdistyksellä esitteli toimintaansa Educa-messuilla tavoittaen tuhansia kasvatusalan ammattilaisia. Messupisteellä jaettiin materiaaleja.

Elävä kulttuuriperintö ja katsomusten kirjo 24.9.

Yhdistys oli mukana suunnittelemassa yhteistyössä Museoviraston, Kirkkohallituksen ja Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran kanssa aineettoman kulttuuriperinnön teemaan liittyvää seminaaria. Yhdistyksellä oli myös esittelypöytä tilaisuudessa.

Katsomusdialogi turvallisuuden näkökulmasta Havukoskella 27.11.

Osana Hyvän arjen rakentajat hanketta järjestettiin koulutus 11 eri kansalaisjärjestön edustajalle liittyen katsomusdialogiin turvallisuuden näkökulmasta.

Koulutus "Meidän oma juhlakalenteri" materiaalin käyttöön 12.9.

Osana Dialogitaitajat kampanjaa järjestettiin koulutus Rovaniemellä kasvatusalan ammattilaisille, joka oli kehitetty heidän toiveidensa mukaan. Materiaali on nimeltään Meidän oma juhlakalenteri.

Yhtä juhlaa hankkeen päätösseminaari 13.11.

Yhdistys tuotti koulutusvideon Yhtä juhlaa hankkeen päätösseminaariin. Videolla Sari Hajar Sorsa opastaa Meidän oma juhlakalenteri ja Juhlakaruselli materiaalien käyttöön.

Nuorten katsomuksellinen maailma seminaari 3.10.

Suomen Ekumeeninen neuvosto järjesti Nuorisobarometrin tuloksiin liittyen seminaarin, jossa yhdistyksen tj. oli panelistina.

Katsomusdialogitreenit -koulutus 12.9.

Yhdistys järjesti yhdessä DIAK:n ja Helsingin yliopiston kanssa koulutuksen Zoomissa. Koulutuksessa tehtiin erilaisia dialogisia harjoitteita ja lopuksi opiskelijat tuottivat some-julisteita YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikon 2025 käyttöön. Julisteista on mahdollista käyttää DIAK:ssa ja yliopistoilla käytävänäyttelyn osana sekä

kurssimateriaalina. Koulutus on suunniteltu toistettavaksi vuosittain ja kyseessä oli järjestyksessä toinen koulutus.

Yhteisymmärrysviikko katsomuskasvatusyhteistyössä webinaari 7.11.

Toiminnanjohtaja esiintyi STEP-koulutuksen järjestämässä koulutuksessa, jonka tavoitteena oli, että osallistuja tuntee Yhteisymmärrysviikon sisältöjä ja materiaaleja ja osaa hyödyntää niitä paikallisessa katsomuskasvatusyhteistyössä. Kyseessä oli kirkon ajankohtaiskoulutus ja kohderyhmänä olivat lastenohjaajat, lähetyksen ja kv. työn ohjaajat, nuorisotyönohjaajat, papit ja varhaiskasvatuksen ohjaajat.

Uskonnon ja median suhteet 30.10.

Espoon uskonnonopettajien kerho järjesti Otavalla koulutuksen, jossa tj. luennoi otsikolla Islam sosiaalisessa mediassa nuorten näkökulmasta sekä esitteli yhdistystä.

Juhlat elämässäni kirjoituspaja 9.12.

Suomalaisen kirjallisuuden seura yhteistyössä Helsingin yliopiston ja yhdistyksen kanssa järjestivät kirjoituspajan Juhlat elämässäni muistitietokeruun teemalla. Tapahtumas sisälsi SKS:n arkiston esittelyn.

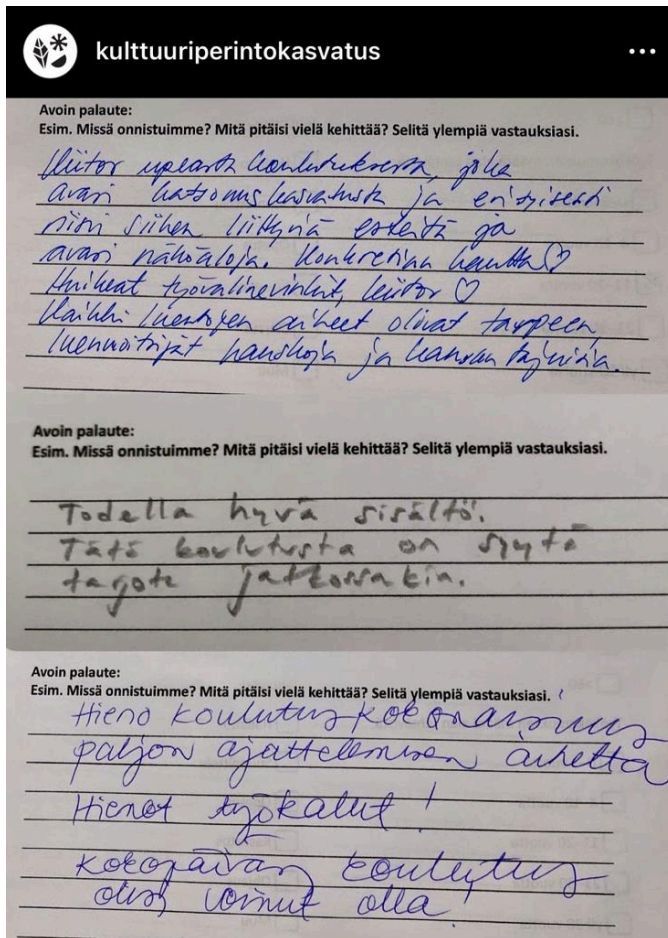
Yhteistyössä Suomen Buddhalaisen Unionin kanssa: Zen-valokuvauksen kurssi yhteisymmärrysviikolla & Retki Tiibetinbuddhalaiseen perinteeseen 6.4.

Yhdistys osallistui kumppanina kahteen SBU:n järjestämään tilaisuuteen. Retkellä tiibetinbuddhalainen luostariin ja temppeliin (Danakosha Ling) tutustuttiin taidokkaasti koristeltuun temppeliin sekä stupaan, muistomerkkiin, joka kunnioittaa valaistumisen ihannetta. Mukana oli 70 osallistujaa. Osana yhteisymmärrysviikon toimintaa järjestettiin valokuvauksen kurssi - menetelmänä hiljaisuus, kiireettömyys ja ilmiöiden kohtaaminen. Pyrkimyksenä oli nähdä maailma sellaisena, kuin se ilmenee. Kurssin näyttely:

https://www.kuvailla.fi/?page_id=3490

Erilaiset kulttuurit kohtaavat koulun arjessa – mitä minun pitäisi tietää? koulutuskierros: Imatra 7.3.

Yhdistys oli kumppanina vuonna 2023 alkaneella Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran koordinoimassa, opettajien kulttuuri- ja katsomustietoisuutta vahvistavalla koulutuskierroksella. Päivien aikana pohdittiin erilaisia kulttuuriperintöjä ja katsomuksia sekä mietittiin, kuinka niiden avulla voidaan löytää yhdistäviä tekijöitä moninaisissa oppimisyhteisöissä. Kuinka ottaa puheeksi vaihtelevia taustoja, perinteitä, tapoja ja maailmankatsomuksia? Lähiopetuspäivät koostuvat kahdesta luento-osuudesta ja työpajasta, joissa testattiin menetelmiä ja työkaluja, joita voi suoraan ottaa mukaan omaan opetukseen. Kouluttajina toimivat mm. yhdistyksen tj. Marja Laine ja hallituksen jäsen Ilkka Tahvanainen sekä erityisasiantuntija Julia Uusoksa Kulttuuriperintökasvatuksen seurasta.



Koulutuskierroksen palautteet sisälsivät mm. kiitoksia ajankohtaisuudesta, konkreettisuudesta ja laadukkuudesta sekä toiveita jatkokoulutusten järjestämiseksi. (Kuva: Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran Instagram tili)

5 JULKAISUT

Yhdistys julkaisi:

- Paikallisen yhteistyön malli (Dialogitaitajat: video, esite ja verkkosivut)
- Meidän oma juhlakalenteri materiaali
- Edistänkö rauhaa - nuorten näkökulmia katsomusdialogiin materiaali
- Usko tai älä podcast
- Yhteisymmärrysviikko - Näkökulmia ja vinkkejä katsomusdialogiin opas

DIALOGI- TAITAJAT

Katsomusdialogitaidot lisäävät lasten ja nuorten ymmärrystä maailmasta sekä ohjaavat keskustelemaan uskonnoista ja katsomuksista arvostavasti ja rakentavasti kasvatuksen arjessa.

Katsomusyhteisöt kuten seurakunnat toimivat alueensa dialogitaitoja edistävänä tahona. Dialogitaitajien sivulta löydät apua alueellisen yhteistyön käynnistämiseksi ja katsomusdialogitaitojen edistämiseksi.

Tule mukaan luomaan dialogia lasten ja nuorten arkeen sekä oppimaan uutta dialogitaidoista!

Miksi tulla mukaan Dialogitaitajiin?

- Saat rohkeutta kohdata alueesi katsomuksellisen ja kulttuurisen moninaisuuden.
- Rakennat dialogia, joka antaa tilaa erilaisille toimijoille yhteiskunnassamme.
- Tuet lapsen ja koko perheen hyvinvointia, kun jokainen saa näkyä ja kuulua omalla itsenään.
- Lisää ymmärrystä siitä, että lapsen katsomuksellisen ja kulttuurisen identiteetin tukeminen on osa kokonaisvaltaista hyvinvointia.

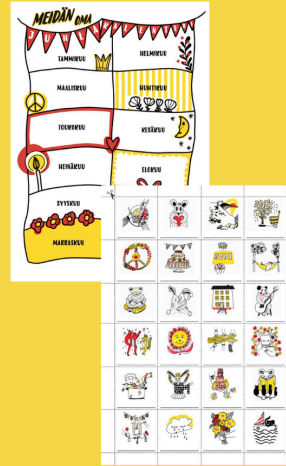
YHTEISYMMÄRRYSVIIKKO NÄKÖKULMIA JA VINKKEJÄ KATSOMUSDIALOGIIN



UUSI OPAS
JULKAISTU!

YK:n USKONTOJEN
JA KATSOMUSTEN
YHTEISYMMÄRRYSVIIKKO

FOKUS
Kulttuuri- ja uskontofoorumi



Lataa materiaalit
meidän omaan
juhlakalenteriin
osoitteesta
dialogikasvatus.fi!

EDISTÄNKÖ

RAUHAA?

NUORTEN NÄKEMYKSIÄ KATSOMUSDIALOGISTA

FOKUS
Kulttuuri- ja uskontofoorumi



Julkaisut ovat maksutta saatavilla Dialogikasvatuksen portaalissa. Lisäksi dialogikasvatuksen portaalissa on ollut maksutta saatavilla materiaalia kasvattajille. Lisäksi yhdistys markkinoi aiemmin tuotettuja julkaisujaan ja materiaalejaan sekä edisti niiden levinneisyyttä koulutuksin ja tapahtumin:

- Katkaise vihan kierre -video
- Mitä kuuluu? -pedagoginen materiaali
- Yhteisymmärrysviikon opas seurakunnille
- Luovuus voimavarana-opas ja videomateriaali
- Turvallisemman keskustelun ohjeet
- Katsomus- ja uskontodialogin edistäminen nuorisotyössä-videomateriaali
- Kokemuksia kouluista ja työkaluja kulttuuri- ja katsomustietoiseen dialogiin -videomateriaali
- Dialogitaitojen maailmanmestari -videomateriaali
- Askelia katsomusdialogiin -julistte
- Huolena radikalisoituminen - opas nuorten kanssa työskenteleville
- Tee tilaa dialogille – kasvattajan muistilista kulttuuri- ja katsomustietoiseen tilaan -julistte yhteistyössä Rauhankasvatusinstituutin kanssa
- Kulttuurit ja katsomukset mediassa -opas ja videomateriaali
- Kodin eri katsomukset -opas suomi, ruotsi, englantti
- Yhdessä - Kulttuuri ja uskontofoorumi FOKUS 75-vuotta Huolena ekstremistinen orientaatio -opas nuorten kanssa työskenteleville
- Kulttuuri- ja katsomusdialogi ympäristökasvatuksessa -opas ympäristökasvattajille
- Juhlakaruselli kieliversioineen
- Moninainen laulukirja
- QR-koodikävely
- Tähtijengi-kirjasarja
- Dialogin aakkoset
- Yhteisymmärrysviikon kasvatusmateriaalit

6 TIEDOTUS

Yhdistys viestii verkkosivujen, jäsenkirjeiden, Facebook-sivujen, Instagramin, postituslitojen, messujen, koulutusten sekä puheiden ja muiden esiintymisten kautta.

Yhdistys ylläpitl viittä **verkkosivustoa**:

www.dialogikasvatus.fi

www.kulttuurifoorumi.fi

www.yhteisymmarrysviikko.fi

www.juhlakalenteri.fi / www.festkalender.fi (josta luovuttiin elokuussa 2024)

www.dialogitaitajat.fi

Facebookissa ylläpidimme sivuja:

- Dialogikasvatus / Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry

- YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikko

Instagramissa ylläpidimme sivuja:

- @dialogikasvatus
- @yhteisymmärrysviikko

Kasvatusaineistoista ja muusta toiminnasta tiedotettiin ammattikasvattajille yhdistyksen verkko-, Facebook- ja Instagram-sivulla sekä somekampanjoin. Lisäksi viestimme ahkerasti materiaaleista, Juhlakalenterin juhlista, tulevista ja käynnissä olevista hankkeistamme sekä arjen toiminnasta. Yhdistyksen toiminta näkyi useissa eri verkko-medioissa sekä perinteissä medioissa, esim:

- Yhteisymmärrysviikko näkyi useissa medioissa sekä esimerkiksi opinnäytetöissä, esim. <https://vuosaarilehti.fi/2024/01/31/yhteisymmärrysviikko-kaynnistyy-vuosaaressa-sun-kulttuuri-on-sun-isoin-flexaus/>.
- ”Uskonnot ja katsomukset nuorten maailmassa”, Katsomusaiheita, Nuorisobarometri 2023
- Kulttuurin kummilapset artikkeli (julkaistaan 2025) ja ohje kohtaamiseen hankkeen kumppaneille
- ”Kotiseutuni moninaistuu ja samalla kulttuuriperintövaranto laajenee” Kotiseutuliiton blogi: <https://kotiseutuliitto.fi/blogi/kotiseutuni-moninaistuu-ja-samalla-kulttuuriperintovaranto-laajenee/>
- ”Erilaisia, samanlaisia, monelaisia - Juhlat elämässäni muistitietokeruu nostaa esiin moninaiset juhlat”, SKS:n Vähäisiä lisiä blogi: <https://www.finlit.fi/ajankohtaista/blogi/erilaisia-samanlaisia-monelaisia-juhlat-elamassani-muistitietokeruu-nostaa-esiin-moninaiset-juhlat/>

Yhdistys jatkoi toimikaudella viestintäyhteistyötä Kirkkohallituksen, Opetushallituksen ja STEP-opintokeskuksen (uskonnonopetus.fi) ja YK-liiton kanssa.

7 YHDISTYKSEN HALLINTO, TALOUS JA SIJOITUSOMAISUUS

7.1 Toimitilat

Yhdistyksellä on toimitila osoitteessa Tilkankatu 29 L2, 00300 Helsinki 29.8. saakka, jonka jälkeen yhdistys muutti Kotiseutuliiton tiloihin osoitteeseen Kalevankatu 13 A 5, 00100 Helsinki. Muuton yhteydessä luovutettiin Suomen bahá'í-yhteisölle yhdistykselle tarpeettomaksi jääneitä toimistokalusteita.

7.2 Hallitus ja henkilöstö

Yhdistyksen toiminnanjohtajana toimi Marja Laine. Hankekoordinaattorina toimi Emilia Meloni ja viestinnän tehtävissä Annika Pohjanen. Yhdistys palkkasi kesäsetelillä kaksi kesätyöntekijää, Niilo Sirénin ja Zakaria Chafakin avustamaan muutossa.

Yhdistys palkkasi henkilöstöä tai maksoi palkkiota sisällöntuottajille ja luennoitsijoille eri hankkeissa.

Työryhmien vastuuhenkilöt on esitelty kohdassa 3.3.

Hallituksen varsinaisiksi jäseniksi valittiin vuosikokouksessa Outi Raunio-Hannula, Pekka Iivonen, Teemu Toivonen, Ilkka Tahvanainen, Heidi Zitting ja Saija Kainulainen. Varajäseneksi valittiin Arto Kallioniemi.

Puheenjohtajaksi valittiin Teemu Toivonen. Hallitus valitsi keskuudestaan varapuheenjohtajaksi Outi Raunio-Hannulan.

7.3 Talous

Yhdistys rahoitti toimintaansa yleisavustuksella, hankeavustuksilla ja muilla tuotoilla, joita olivat sijoitusomaisuus, jäsenmaksut ja kolehdit.

Hankerahoitukset ja yleisavustukset:

- OKM Yleisavustus
- Kirkkohallituksen yleisavustus
- Kirkkohallituksen Yhteisymmärrysviikon hankeavustus
- Kirkkohallituksen kokeiluhankeavustus
- Moniheli hankeavustus
- Opetushallituksen hankeavustus
- Niilo Helnaderon säätiön hankeavustus

Tilinpäätös: Tilinpäätös tilikaudelta 1.1.–31.12.2024 osoitti tulosta -34 967,29.

Sijoitusomaisuus: Yhdistyksellä on sijoitusomaisuuden hoidosta sopimus Index Varainhoidon kanssa. Sijoitussalkun markkina-arvo oli vuoden 2024 lopussa 385 461,22 euroa. Yhdistyksellä on hallussaan Olli ja Victoria Auterisen määrättyyn tarkoitukseen sidottu rahasto (119 869,73 euroa 31.12.2024), jonka varat hoidetaan osana yhdistyksen sijoitussalkkua.

Sijoitusstrategia: Yhdistyksellä on täyden valtuutuksen sopimus Index varainhoidon kanssa. Tämä mahdollistaa yhdistyksen varainhoitamisen tehokkaammin, sillä sopimus ei vaadi hallituksen hyväksyntää kaikista kaupoista.

Sijoitusten realisointi: Sijoituksia realisoitiin toimikaudella 40 000 euron arvosta.

7.4 Olli Auterisen rahasto

Yhdistyksen kunniajäseneksi vuonna 1987 kutsuttu pitkäaikainen aktiivijäsen, entinen metsänhoitaja Olli Auterinen (1921–2008) teki FOKUS ry:lle testamenttilahjoituksen, jonka avulla tuetaan nuoria, lahjakkaita musiikinopiskelijoita, jotka joutuvat kulkemaan harrastukseensa pitkien matkojen takaa.

Rahastolle on luotu vuosittain kiertävä alueellinen stipendien jako järjestelmä, jota Suomen musiikkioppilaitosten liitto koordinoi. Järjestelmässä vuosittain yksi alue päättää keskenään rahastosta annettavan kokonaissumman jaosta alueella. Vuonna 2024 ei jaettu stipendejä henkilömuutosten vuoksi.

